

El tabernacle de la Reserva del Santíssim de la catedral de Tortosa

Un dels efectes de la contrareforma catòlica, impulsada arran el Concili de Trento, fou potenciar i regular en gran mesura el culte a les sagrades formes de l'Eucaristia. De fet, a la sessió XIII d'aquest concili, celebrada l'octubre de l'any 1551 s'incidí sobre aquest aspecte. A la diòcesi de Tortosa, l'arribada de fra Martín de Córdoba y Mendoza l'any 1560, va fer augmentar significativament aquest aspecte devocional. La fundació d'una confraria a la catedral de Tortosa dedicada a la Minerva el 1570, que era la forma institucionalitzada de retre culte a l'Eucaristia, va permetre expandir entre els fidels aquesta devoció.

L'octubre de l'any 1575 els dirigents d'aquesta confraria acordaren fer pintar un tabernacle destinat a reservar les formes consagrades. Aquest moble litúrgic estava situat darrera l'altar major. El projecte es materialitzà a partir del mes d'agost de l'any 1576, quan s'acordà amb el pintor tortosí Joan Desí les tasques de pintar-lo a canvi de 60 lliures de moneda barcelonesa. El darrer pagament es feu efectiu el mes de juny de l'any 1577.

El resultat final del projecte va consistir en un tabernacle dividit en tres carrers verticals: als extrems hi havia les representacions d'Aaron i Melquisedec, com a precursors del culte a les sagrades formes i al centre un gran sagrari. Al capdamunt s'hi va instal·lar el cos principal del retaule de la Transfiguració, dels Vergós, obrat a començaments del segle XVI.

Aquest tabernacle va restar al seu lloc original fins l'any 1936. En aquell moment, l'esclat de la guerra i la revolució anticlerical immediata, van aconsellar al govern de la Generalitat de treure de la catedral de Tortosa per motius de seguretat bona part del patrimoni artístic moble que hi havia. La primavera de l'any 1938, davant l'avanç de les tropes nacionals, les peces artístiques més rellevants foren tretes de la ciutat i traslladades a diversos llocs, com ara el monestir de Poblet, on anà a parar el retaule major i el tabernacle de la Reserva amb el retaule de la Transfiguració.

Quan es produí el retorn de les peces a Tortosa, es va decidir no tornar a posar el tabernacle al seu lloc i fou remuntat a la capella privada del bisbe, sense que hagués retornat al seu lloc la taula d'Aaron, que ara vuitanta anys després i gràcies a la col·laboració de la comunitat de Poblet retorna al seu lloc original.

Joan-Hilari Muñoz